

Akkor felhúzni a kútból, ismét hatvan tekerés, majd a nagyvándlingban átdolgozni, fonatolni, madár alakra formázni és készre sütni, sorolta az egérfarknyi kontyot viselő asszony. A mellette ücsörgő újságíró nő láthatóan lemaradt a jegyzetelésben, az egérfarknyi kontyot viselő asszony pedig nem szerette volna, hogy a hétvégi lapszámba készülő szakácsriportba hiba kerüljön, ezért megismételte a receptet.

Miért épp madár alakúra formázza a kalácsot, tudakolta az újságíró nő, elvégre, tette hozzá, a madárforma kiügyeskedésével rengeteg a pepecsmunka. Hogy amelyik szárnyra tud kapni, elrepülhessen, magyarázta az egérfarknyi kontyot viselő asszony. Elrepülhessen, pillantott fel kérdően az újságíró nő a jegyzetfüzetéből. Megesik, hogy egyik-másik szárnyra kap, innen, a konyhaablakból figyelem, ahogy kirebbsenek a kéményen, körberöppennek az udvar felett, majd tovaszállnak a kiserdő felé, tette hozzá az egérfarknyi kontyot viselő asszony, miközben kötényébe törölte lisztes kezét. Az asztalra fektetett gyúródeszkán háromlábra fonatolt, madárforma kalácsok sorakoztak, sütésre várva. Illusztrációnak szánták őket a hétvégi lapszámba az imént begyűjtött kalácsrecept mellé.

Sándor Zoltán

J. K. ÉS A CSEVAP

A fiatal J. K. egy tolókokcsiba helyezett guminő társaságában érkezett az irodalmi konferenciára. A zsúfolásig megtelt terem hirtelen elnémult, mindenki a fiatalembert figyelte. J. K. elhelyezte különös kísérelését, majd letelepedett melléje a számára kijelölt helyen a kerek asztalnál. A mellette ülő hölgynek kissé arrébb kellett húzódnia székestől, hogy mindketten elférhessenek. J. K. bólintva megköszönte az előzékenységet, mire a nő csak elmosolyodott, egy pillantást vetett a csókos száju guminőre, és saját hajába túrva az előtte levő papirosokba mélyedt.

J. K. nem tudta egyértelműen megítélni asztaltársa viselkedését, sose tudta biztosra vehetően megállapítani a nők gondolatait. Egy régi barátjánője egyszer horgolt csipkét küldött édesanyjának, azzal az üzenettel, hogy *Köszönet, amiért egy rendkívüli egyént hozott a világra!* J. K.-t meglehetősen felkavarta a gesztus. Rendkívüli lenne?! Addig ilyesmi eszébe sem jutott. Utána sem nagyon, csak évekkel később fordult meg a fejében, hogy lehet a dologban valami, amikor a nőt magas állami tisztségre nevezték ki. J. K. viszont – rendkívüliség ide vagy oda – maradt egy ábrándos irodalmár.

Legalábbis a külvilág felé. A fiatal J. K. ugyanis nagyon különös viszonyt ápolt az irodalommal. Azt vallotta, hogy őt az irodalomban csupán két dolog érdekli: az írás és az olvasás! Később hallotta, hogy egy idős irodalomtörténész azt mondta, irodalmi élet nélkül nincs irodalom. J. K.-t mélyen megdöbbenette ez a kijelentés. Lehetséges, hogy tényleg így lenne?! – merült fel benne a kérdés. Még inkább nyomasztotta, vajon fordítva hogyan áll a dolog: irodalom nélkül lehetséges irodalmi élet? A fiatal J. K. nem tudta a pontos választ, de egyre inkább úgy találta, hogy igenis lehetséges.

A *Milyen a sikeres magyar regény?* elnevezésű tanácskozás közben elkezdődött. A résztvevők sorban felolvasták az alkalomra íródott tanulmányaikat. Ezekben az írásokban többek között olyan kifejezések hangoztak el, mint *posztstrukturális attitűd*, *plastikus metafora*, *szubjektumcentrikus dekonstrukció*, *genealógiai anamnézis*, *szubverzívó gesztus*, *heterotextuális hermeneutika* vagy a *regénytér alkímiaja*. J. K. elbűvölve hallgatta a sok elemző értekezést, a korábról ismert műveket új meg-

világításba helyező vizsgálódásokat, alig győzte feldolgozni magában a számos új információt.

A tanácskozás az ötödik órába lépett, amikor a moderátor a fiatal J. K.-t szólította fel.

– Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget! – kezdte beszédét J. K. – Először is engedjék meg, hogy bemutassam önöknek a mellettem ülő hölgyet – mutatott a guminőre. – Ő nem más, mint Emese, regényem megtestesült hőse. Azért kértem föl ma, hogy legyen a segítségemre, mert úgy gondolom, hogy egy regényről szóló szimpóziumon nemcsak a regényíróknak, kritikuskoknak és irodalomtudósoknak kell hallatniuk a hangjukat, hanem a regényhősöknek is, hiszen elsősorban az ő életükről van szó. Szerintem nagyon fontos, hogy valaki belülről is megmondja, milyennek látja a magyar regényt, nem kevésbé azt, szerinte milyennek kellene lennie a tökéletes regénynek, hogy a szerzők ne kizárólag saját elképzeléseik alapján kreálják mások sorsát. Ha demokratikus irodalmat és regényt szeretnénk, akkor elengedhetetlenül szükség van arra, hogy figyelembe vegyük a regényhősök véleményét is!

Egy pillanatra elhallgatott, mialatt a légy zümmögését is hallani lehetett a barokkos teremben, majd folytatta eszmeftutását.

– Mérhetetlen kevélységre vall az írói felsőbbrendűséget a hősök képzelt voltaival magyarázni. Mert: kik tartoznak a létezők sorába? Csak az anyagi világba közvetlenül az anyaméhből megszületettek, vagy esetleg azok is, akik más módon, többek között az irodalom világából érkeztek közéink? Lehet azt állítani, hogy a szabadon szárnyaló írói fantázia hozta őket létre, ettől függetlenül szépen elszaporodtak a való világban is. Mit gondolnak, míg mi itt tanácskozunk, hány meg hány Raszkolnyikov, Meursault, Josef K., Harry Haller és Humbert Humbert sétál városunk utcáin?

Rövid hatásszünet után kísérője felé fordult.

– Ennyit szerettem volna előljáróban mondani. Emese, tiéd a szó! Éppen ült volna le, ám tekintete megakadt a guminőn.

– Szóltál?

Odahajolt hozzá.

– Értem – motyogta, majd felnézett a többiekre. – Emese elnézést kér mindenkitől, de úgy tűnik, hogy begyulladtak a hangszálai, ezért nem tudja felolvasni a dolgozatát. Megkért, hogy helyette tegyem meg én, úgyhogy... ha nincs kifogásuk ellene, akkor kezdeném is.

A fiatal J. K. felemelte az asztalról az előtte levő irattartót, megköszörülte a torkát és olvasni kezdett.

„Mielőtt a tárgyra térek, és elmondom, szerintem milyen lehet a tökéletes magyar regény, engedjék meg, hogy mondjak néhány szót teremtőmről, szellemi atyámról és egyben legfőbb társamról: J. K.-ról. Nélküle én nemcsak hogy nem az lennék, aki vagyok, hanem egyáltalán nem is lennék. Az én rendkívüliségem az ő rendkívüliségéből fakad.”

Itt a fiatal J. K. egy pillanatra abbahagyta az olvasást, és a tolókoksi-ban ülő nőre pillantott.

– Köszönöm, Emese!

Mély lélegzetet vett, és folytatta az olvasást.

„A tökéletes magyar regény olyan, akár a csevap. Nézzük, hogyan is készül ez a perzsa elnevezésű balkáni finomság! Másfél kilogramm kockára vagdalt üszőhúst és fél kilogramm szintén kockára darabolt bárányhúst alaposan megsózzunk, leöntünk egy deci vízzel, és összekeverünk négy-öt, előzőleg megfőzött fokhagymagerezddel. Éjszakára a hűtőszekrénybe helyezük a keveréket. Másnap kétszer ledaráljuk, néhány órát hagyjuk szobahőmérsékleten pihenni, majd egy röpké időre ismét a hűtőszekrénybe tesszük. Miután kivettük onnan, hozzáadunk egy kanál szódadikarbónát, hogy sütés közben kellőképpen megduzzadjon, összegyúrjuk, és a masszából kolbásztekerccseket formázunk. Marhafaggyúval megkenjük a sütő rácsozatát, és faszélen megsütjük a húst. A csevapot parázson felmelegített lepényben fogyasztjuk, vöröshagymával és ajvárral.

Mi köze mindennek a magyar regényhez? Elmondom. Az utóbbi néhány év magyar könyvsikereit figyelembe véve körvonalazódni látszik a befutó kortárs magyar regény receptje, ami a csevap receptjéhez hasonlít: talál egy történelmi jellegű témát, amelyet társadalmi-politikai tekintetben ma is élénk érdeklődés övez – rendszerváltás, kommunizmus, világháborúk, ötvenhat (bárányhús!) –, csomagold be egy családi történetbe (üszőhús!), és mondasd el egy szociálisan hátrányos helyzetben lévő személlyel, például egy gyerekkel, aki koránál fogva csak közvetett részese lehet a történetnek. Ily módon nem feltétlenül szükséges megjeleníteni a múltbéli eseményeket, de közben szabadon lehet beszélni róluk különböző nézőpontokból (a húsok egybegyúrása!). A regény elmondásához kreálj egy hangulatában és szóhasználatában egyaránt lírai/meditatív nyelvezetet, hogy a szuggesztív hatású szövegfolyam az olvasót magával ragadva hömpölyögjön több száz oldalon keresztül (a hús megsütésének titkai!), és az egészet – fűszer gyanánt – bolondítsd meg egy kis mágikus felhanggal, nem sokkal, éppen csak hogy egy kevéske misztikum lengje át a művet, itt-ott egy kis csoda,

bűbájosság, álomszerű mozzanat, némi női praktikaként beállítható boszorkányság (só, fokhagyma, szódabikarbóna!) – és íme a tökéletes magyar regény.”

A fiatal J. K. letette a papírokat maga elé, és leült.

A teremben csend honolt, csak Emese irányából hallatszott halk susogás. Egy felszakadt sóhaj utóhangja, diszkrét szellentés vagy a szelep egyenletes sziszegése? Nem tudni. J. K. mindenesetre gyomorkorgásnak vélhette, mert zakója zsebéből egy cseveget húzott elő, és kísérője szájába dugta.

Valamennyi szempár rájuk meredt: a rendkívüli J. K.-ra és a húsdarabot csócsáló guminőre, aki *A magyar regény – én vagyok!* felíratú pólóban ücsörgött tolokocsijában.

Térey János

SZEGFŰSZEGES PULYKASÜLT-DUETT

- RADÁK *(a telefonba)* Nem értem és nem értem és nem!
Az ország gazdaságilag hatékony,
És versenyképes elitje se vékony.
- SÉF *(a közönség felé)* A pulykát martinivel megbolondítom.
- RADÁK Én bízom benned.
- SÉF *(Radáknak)* Én is Önben, Elsőszámú Ikon!
- RADÁK Főlszámoltam az elvadult személyi kultuszt!
A pénzügyeinket stabilizáltam...
Mind szorgos volt, akinek dirigáltam.
- SÉF A fűszereket jól beledörzsöltem a húsba...
- RADÁK A korrupciót visszaszorítottam a búsba,
S az autoriter rendszer romjain
Újjáépült a demokratikus jogállam...
- SÉF A páclébe narancslé!
- RADÁK Azt is honoráltam.
- SÉF Az Ön tetteivel töltve száz vezércikk, tíz nyaláb.
- RADÁK Igazságosság és erkölcsi tisztaság!
Prosperálunk, mondom: prosperálunk.
És mégsem elég jó nekik.
- SÉF Ez az íz?
Felöntöttem a pulykát, lepje a víz,
Narancskarikákat hámoztam a hátára,
Pácoltam napokig, amíg kifehéřült,
Lábait keresztben összekötöttem,
Dupla cérnával bevarrtam minden üregét,
És pecsenyelével locsolgatva sütöttem!
- RADÁK És mégsem elég jó nekik!
És mégsem elég jó nekik!
- EGYÜTT Csemegénkogyorós praliné!
Csemegénkogyorós praliné!
- NŐI KÓRUS *Welcome, Welcome,
Welcome to You, our heavenly King.
Welcome, you who was born one morning,
Welcome, for You, shall we sing!*